

ԱԶԴԱՐԱՐ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ ՀԱՅՈՑ ՔՈՒԷՅԹԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻՑ ՀԱՅՈՑ ԹԵՄԻՆ

P.O.Box: 8157, Salmiyeh 22052- Kuwait. Tel: 965-25614392, Fax: 965-25638312, e-mail: prelacy@armenianprelacykw.org

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, Ժ. Տարի, Թիւ 420, Ուրբաթ, 19 ՅՈՒՆՈՒԱՐ, 2018

ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ

«Մի կաթիլ մեղր»

Գրագետի մը մեծութիւնն ու տաղանդը կը չափուի ո՛չ թէ գրական վաստակի քանակով, այլ որակական արժէքով և արտայայտած մտքերու անժամանցելիութեամբ: Մի՛ աճապարէք, Թումանեանի նուիրուած բանաստեղծութեան օր չէ սա, բայց որքա՛ն համահունչ է մերօրեայ պատկերին:

Որքան շաղակրատենք համակեցութեան, հանդուրժողականութեան և համագործակցութեան մասին, օրըստօրէ մեր փոքր գաղութի ազգային կեանքին վրայ մութ ստուերի պէս կը տեսնենք ու կը զգանք «մի կաթիլ մեղր»ի կատարած անբաժնելիութիւնը: «Ես»ի և փառասիրութեան սիրոյն չորն ու թացը այրող և անգուսպ ասելութիւն ծնող ախտագին հոգեբանութիւնը, այսօր արդէն դարձած է առօրեայ երեւոյթ, թափանցած է տուներէն դպրոց, եկեղեցիէն միութիւններ, սպառնալով ընտանեկան, բարեկամական կամ նոյնիսկ սովորական մարդկային յարաբերութեանց վրայ: Այս բարոյական գահավէժի պատասխանատուները, չեն չափած վստահաբար, իրենց վառած խարոյկի քանդիչ տարողութիւնը, որ սահմաններէ դուրս գալով, սկսած է սպառնալ գաղութի համակեցութեան հիմքերուն:

Մեր գաղութը, որ հակառակ իր փոքրաթիւ հաւաքականութեան և նիւթական ու մասնագիտական ուժերու համեատ կարողութեանց, հիացման առարկայ և չափանիշ դարձած էր թուով շատ աւելի բազմամարդ և հարուստ գաղութներու, այսօր տխուր երեւոյթ մը կը պարզէ: Հազիւ 3-4 հազար անձ հաշուող գաղութ մը, որ ունի սեփական դպրոց ու եկեղեցի և այն բոլոր միութիւնները, որ կը գործեն հայաշխարհի մէջ, այսօր բարոյական չափանիշերով լուրջ անկումի մէջ է: Մեր ազգային հաստատութիւններն ու միութիւնները, որոնցմէ զուրկ են մինչև իսկ Քուէյթի մէջ ապրող 4-500.000 հաշուող հսկայ ազգային հաւաքականութիւններ, որոնց անդամներէն ոմանք՝ միամիտ նախանձով արտայայտուած են շատ անգամ, թէ՛ «դուք հայերդ տարբեր էք, իրար բռնող, մեր յիմարներուն պէս չէք»: Բերե՛նք այս ողորմելիները, կոխե՛նք իրենց գլուխը մեր համայնքի պատուհանէն ներս, որ գիտնան ինչ ըսել է «իրար բռնել»: Վստահ եմ խոր յուսախաբոյթիւն պիտի ապրին տեսնելով «խելացի և ազգասէր հայ»ու առասպելին ջարդուփշուր ըլլալը:

Այո, արգահատելի ժողովուրդ ենք: Դուրսէն մարդ կը հրաւիրենք, դպրոցին ուսումնական մակարդակը բարելաւելու համար հանդիպում կը կազմակերպենք, բայց չենք երթար, այլ կը նախընտրենք ընտանեօք հանդերձ ընտրապայքարի երթալ հաշիւ մաքրելու: Ազգային կառոյցներ կը հիմնենք, բայց կը նախընտրենք նիւթապէս չօգնել, այնքան ժամանակ, քանի կազմակերպիչները... մեր խումբէն չեն խաղար: Մեր ազգային միութիւնները կը նոյնացնենք անոնց դեկավար անձերու հետ, չ'երթալով անոնց ձեռնարկներուն ու չքաջալերելով զանոնք:

Ազգոգուտ ծրագիրներու համար մեր տալիք դրամին հաշւոյն սակարկութիւն կ'ընենք յանուն շքանշանի և տիտղոսի...:

Իսկ ո՞ւր հասած ենք...

Զարգացման նոր աստիճանի չափանի՞շ է արդեօք, փողոցէն ետք, լսատեսողական ընկերային ցանցերուն մէջ յականէ յանուանէ իրար վարկաբեկելն ու հայիոյելը:

Նորագոյն ծնողական կրթութեան նուաճո՞ւմ է մեր զուակներուն մատղաշ ուղեղները թունաւորելն ու ազգային-կուսակցական խնդիրներու մէջ զիրենք ներքաշելը:

Երախտագիտութի՞ւն է մեզ սնած ու պահած ազգային հաստատութեանց կոնակ դարձնելն ու օգնութիւն զլանալը:

Հեռատեսութի՞ւն է քուէի և պաշտօնի խաղ խաղալ, անարժաններ տեղաւորելով, իսկ արժանաւորները անտեսելով:

Արդա՞ր է մեր սակաւուժ համայնքի աշխատողը հալածելը իսկ չ'աշխատողը՝ գնահատելը:

Ի վերջոյ, Ունի՞նք այդ շռայլութիւնը քէն պահելու և իրար հալածելու:

Ունի՞նք այդ իրաւունքը քրտինքով եւ արիւնով շահուած և պահուած ազգային կառոյցները քանդելու:

Ո՞վ արտօնած է մեզ՝ մեր անձնական փառասիրութեան և շահուն համար մեր ծխախոտը ազգին այրող տունէն վառելը:

Վերջապէս, ի՞նչ թեթև ձեռքով և խղճի հանգստութեամբ հողին կը յանձնենք մեր գաղութի երբեմնի տարփողուած անդորրութիւնը:

Քուէյթահայութի՞ւն

Միթե՞ կեղծ կամ ծախու են մեր դաւանած բոլոր բարոյական սկզբունքներն ու ազգային-կուսակցական գաղափարաբանութիւնը:

Միթե՞ մոռցած ենք թէ որքա՞ն դժուար է կառուցելը այս երկրին տնտեսական և օրինական դաշտի ծանր պայմաններու մէջ...

Իսկ, որքա՞ն հեշտ է քանդելը...

Բաւակա՞ն է:

Պէ՛տք է այլեւս արթննալ քանի շատ ուշ չէ: Պէ՛տք է կանգնեցնել այս թաւալզլոր անկումը: Պէ՛տք է գիտակցիլ, որ ո՞ւր կը տանի մեզ այս խորխորատը: Պէ՛տք է վերջ տալ այս ջղագարութեան որ ապագայ քուէյթահայը հարց չտայ վերապրողին թէ «որտեղի՞ց արդեօք ծագեց, էս ընդհանուր աղէտը մեծ» և պատճառը իմանալով՝ չ'արգահատի մեր հոգեկան խեղճութեան ու սնամէջ փառամոլութեան վրայ:

Լա՛ւ մտածեցէք:

իսկ Հասկցողին՝ շատ բարև:

Տօքթ. Մեսրոպ Թապալբեան

ՔՈՒԷՅԹԻ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐՈՒ ՀՈԳԵՒՈՐ ԱՌԱՋՆՈՐԴՆԵՐՈՒ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԷՆ ՆԵՐՄ

Շաբաթ, 13 Յունուար 2018-ի կէսօրին, Թեմիս Առաջնորդ Գերայ. Ս. Մասիս Ծ. Վրդ. Զօպույեանի հրաւերով, Ազգային Առաջնորդարանէն ներս հանդիպում մը տեղի ունեցաւ Քուէթի եկեղեցիներու հոգեւոր առաջնորդներուն միջեւ:

Հանդիպման ներկայ գտնուեցան Քուէթի մօտ Պապական Նուիրակը, Յոյն Ուղղափառ Եկեղեցւոյ, Յոյն Կաթօլիկ Եկեղեցւոյ, Ղպտի Ուղղափառ եւ Կաթօլիկ Եկեղեցիներու, Հնդիկ Ուղղափառ Եկեղեցւոյ, Մարոնիթ, Լատինաց, Աւետարանական եւ Անկլիքան եկեղեցիներու հոգեւոր առաջնորդները, ինչպէս նաեւ Արաբական Ծոցի երկիրներու Ս. Գրոց Ընկերութեան ներկայացուցիչը:

Առաջնորդ Հայր Սուրբը բարի գալուստ մաղթեց բոլորին եւ շնորհաւորեց բոլորին Ս. Ծննդեան տօնը: Հանդիպումը առիթ մը եղաւ շեշտելու եկեղեցիներու միջեւ համագործակցութիւնը առաւել

աշխոյժացնելու անհրաժեշտութիւնը: Հիւրերը եկեղեցւոյս Տիկնանց Յանձնախումբին կողմէ պատրաստուած սիրոյ սեղանին շուրջ համախմբուած՝ Նոր Տարուան եւ Ս. Ծննդեան առիթներով փոխադարձ բարեմաղթութիւններ կատարեցին: Անոնք գնահատեցին Առաջնորդ Հայր Սուրբին տոյն նախաձեռնութիւնը, որ Ազգային Իշխանութեան կողմէ կազմակերպուած էր:

Աւարտին, հիւրերը համայնքիս Հոգեւոր Հովիւ Ս. Արտակ Ա. Քինյ. Քէհեաեանին ընկերակցութեամբ այցելեցին Ս. Վարդանանց եկեղեցին եւ շրջեցան Առաջնորդարանի տարբեր բաժանմունքները:

www.aztarar.com

ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Նախագահ Սարգսեան Ընդունած Է «Տեղեկատուական Արհեստագիտութեան Մարզին Մէջ Համաշխարհային Ներդրման Համար» Մրցանակաբաշխութեան Կազմակերպիչները

Նախագահ Սերժ Սարգսեան երէկ հանդիպում ունեցած է հանրապետութեան նախագահի հրամանագիրով հիմնուած «Տեղեկատուական արհեստագիտութեան մարզին մէջ համաշխարհային ներդրման համար» մրցանակաբաշխութեան կազմակերպիչներուն հետ: Նախագահը հանդիպումին սկիզբը անցեալ ութ տարիներուն իրականացած աշխատանքին համար նախ շնորհակալութիւն յայտնած է մրցանակաբաշխութեան կազմակերպիչներուն եւ բոլոր անոնց, որոնք շահագրգռուած են մարզին զարգացումով, ապա հետաքրքրուած է, թէ մրցանակի շնորհումի անցեալ այդ տարիներու արդիւնքներէն մեկնելով՝ անիկա որքանով ծառայած է նպատակին, արդեօք մրցանակաբաշխութիւնը աւելի հանրայնացնելու խնդիր կա՞յ, ի՞նչ կը մտածեն կազմակերպիչները ապագային մրցանակը աւելի արդիւնաւէտ եւ օգտակար դարձնելու, երկրի ճանաչելիութիւնը նաեւ այդ միջոցով բարձրացնելու, տեղեկատուական արհեստագիտութեան մարզին նկատմամբ յատկապէս երիտասարդութեան շրջանակներուն մէջ հետաքրքրութիւնը շարունակաբար բարձրացնելու եւ տնտեսութեան շարժիչ ուժերէն մէկը նկատուող՝ գերակայ ուղղութիւն յայտարարուած տեղեկատուական արհեստագիտութեան մարզի զարգացման աւելի մեծ թափ հաղորդելու ուղղութեամբ:

Հանդիպումին մասնակիցները համակարծիք եղած են, որ հասած են մրցանակաբաշխութեան հիմք դրուած հիմնական նպատակներուն. անցեալ ութ տարիներուն Հայաստան այցելած են տեղեկատուական արհեստագիտութեան մարզի զարգացման գործին մէջ համաշխարհային բացառիկ ներդրում ունեցած եւ մեծ հեղինակութիւն վայելող ութ մրցանակակիրներ, որոնք ընտրուած են մրցանակաբաշխութեան ընտրող յանձնախումբին կողմէ: Հայաստանի մէջ մարզի մասնագէտներու եւ երիտասարդներու հետ անոնց հանդիպումները մեծ ոգեւորութիւն յառաջացուցած է: Կազմակերպիչներուն հաստատումով, նպատակներէն մէկը մրցանակաբաշխութեան միջոցով Հայաստանի ճանաչելիութիւնը աշխարհի մէջ՝ իբրեւ բարձր արհեստագիտութեան զարգացող կեդրոն, մեծցած էր: Այդ ուղղութեամբ, ըստ հանդիպումի մասնակիցներուն, ջանքերը աւելի արդիւնաւէտ դարձնելու խնդիր կայ, որուն նպատակով այժմ աշխատանքներ կը կատարուին:

Մրցանակաբաշխութեան կազմակերպիչները գոհունակութեամբ արձանագրած են, որ Հայաստան այցելած մրցանակակիրները երկրէն հեռացած են մեծ տպաւորութիւններով, անոնցմէ ոմանք՝ կրկին վերադառնալու ցանկութեամբ, իսկ երեքը շարունակած են համագործակցութիւնը եւ գործնական քայլերով ամրապնդած Հայաստանի հետ կապը: Յատկապէս, «Միսթօ» ընկերութեան զարգացման գծով նախագահ Մարիօ Մացցոլան մեծ գումար նուիրաբերած է Հայաստանի ամերիկեան համալսարանին, «Քասփերսքիի տարրալուծարան»-ի գլխաւոր տնօրէն Ելկենի Քասփերսքիին համագործակցութեան յուշագիր ստորագրած է Հայ-ռուսական համալսարանին հետ՝ մագիստրոսութեան նոր ծրագիր բանալու եւ համալսարանին հետ համագործակցութիւնը զարգացնելու նպատակով, «Հիթաչի» ընկերութեան նախկին գործադիր տնօրէն Յուքիօ Մաքիմոթոն այցելութեան

տպաւորութիւններով գիրք հրատարակած է՝ «Հայաստանը՝ իբրև նորարարական երկիր» վերնագիրով:

Հանդիպումին մասնակիցները խօսած են նաև արհեստագիտութեան մարզի զարգացման վերջին տարիներու հիմնական միտումներու, մարտահրաւերներու եւ այս մարզի ներուժի մասին, առաջարկներ ներկայացուցած հետագայ զարգացման կարելիութիւններուն վերաբերեալ:

Ռուստամեան. «Մեր Նպատակն Է, Որ Սփիւռքը Մասնակցի Ընտրութիւններուն»

Մենք չենք հրաժարիր մեր գաղափարէն, որ նախագահը պէտք է ըլլայ համայն հայութեան նախագահը: Այս մասին «Առաջին լրատուական»-ի հետ զրոյցի մը ընթացքին նշեց ՀՅԴ Բիւրոյի քաղաքական ներկայացուցիչ, ՀՅԴ խմբակցութեան ղեկավար Արմէն Ռուստամեան:

«Մենք նկատի ունինք, որ սփիւռքը մասնակցի ընտրութիւններուն, ոչ թէ սփիւռքահայերը: «Ընտրիչ»-ներու համակարգը ընտրելով պէտք է սփիւռքին ընտրութիւններուն մասնակցելու կարելիութիւն տալ, եթէ այս անգամ չյաջողեցաւ, եօթը տարի ժամանակ կայ, կը հասնինք»:

Ռուստամեան նաև անդրադարձաւ նախագահ Սերժ Սարգսեանի յայտարարութեան, թէ նախագահի յաջորդ թեկնածուն պէտք է ըլլայ քաղաքականութեամբ չզբաղած անձ:

«Իւրաքանչիւրը Պէտք Է Պատասխանատուութիւն Զգայ Թանկացումներուն Հարցով» Կ'ըսէ Արմենուհի Կիւրեղեան

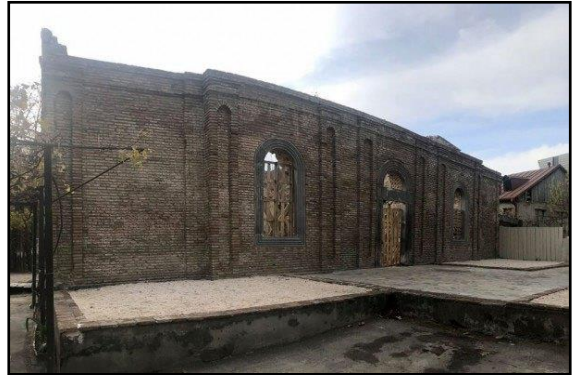
Ընկերային ըմբոստութիւնը ոչ մէկ ձեւով ցանկալի եւ ընդունելի տարբերակ է, բայց եթէ հանրութեան մէջ խնդիրներ յառաջացած են, անպայման պէտք է լուծումներ գտնել անոնց:

«Արմլուր»-ին հետ զրոյցի մը ընթացքին, անդրադառնալով տիրող թանկացումներուն, նման տեսակէտ արտայայտեց Ազգային ժողովի ՀՅԴ խմբակցութեան պատգամաւոր Արմենուհի Կիւրեղեան:

Անդրադառնալով «Ելք» դաշինքին կողմէ նախաձեռնուած բողոքի շարժումին եւ փողոց դուրս գալու կոչերուն՝ Կիւրեղեան նշեց. «Ամէն պարագայի ասիկա հարցի լուծում չի կրնար բերել: Լուծում ստանալու համար պէտք է բազմակողմանիօրէն քննարկում կազմակերպուի եւ տարբեր մօտեցումներու արդիւնքով յստակ մեքանիզմներ մշակուին: Երբը թերեւս մեքանիզմներէն մէկն է, բայց վերջնական լուծումը երբով չի տրուիր»:

Վիրահայոց Թեմը Թիֆլիսի Թանդոյեանց Եկեղեցին Թեմին Կամ Նախկին Կարգավիճակին Վերադարձնելու Պահանջով Դիմած Է Դատարան

Թիֆլիսի մեջ 1883 թուականին կառուցուած հայկական Թանդոյեանց Ս. Աստուածածին եկեղեցին կեղծ փաստաթուղթի հիման վրայ փոխանցուած է վրաց պատրիարքարանին: Վիրահայոց թեմը դիմած է դատարան:

Այս մասին «Թերթ»-ի հետ զրոյցի ընթացքին ըսած է Վիրահայոց թեմի առաջնորդ Վազգէն եպս. Միրզախանեան:

Ան յայտնած է, որ ապրիլ 2017-ին պատրիարքարանի քարտուղար Պոթքովելին պատրիարքարանին անունով դիմած է Վրաստանի յուշարձաններու պահպանութեան եւ վերականգնման գործակալութիւն՝ Թանդոյեանց եկեղեցոյ մասին տեղեկութիւններ ստանալու համար:

«Գործակալութիւնը ներկայացուցած է կեղծ փաստաթուղթ, թէ իբրեւ թէ այդ եկեղեցին նախապէս եղած է վրացական: Ինչ որ այդպէս չէ եղած, այդ կողմերուն մեջ, այդ վայրին մեջ եղած է վրացական եկեղեցի, սակայն ոչ Թանդոյեանցը: Այդ կեղծ փաստաթուղթին հիման վրայ Վրաստանի կալուածներու արձանագրման պետական կեդրոնը այդ եկեղեցին՝ իբրեւ սեփականութիւն փոխանցած է վրաց պատրիարքարանին: Մենք հանդիպումներ ունեցած ենք պատրիարքարանին, կառավարութեան, խորհրդարանին մեջ, այս հարցերը արծարծած ենք, բացի ատկէ նամակներ գրած ենք, սակայն առայժմ միայն Յուշարձաններու պաշտպանութեան գործակալութեան ղեկավարը մեզի պատասխանած է, թէ իբրեւ թէ իր պատասխանած նամակին մեջ ինք նկատի չէ ունեցած Թանդոյեանց եկեղեցին, այլ նշած է, որ այդ հասցէին եղած է եկեղեցի: Բանակցութիւնները կը շարունակուին, սակայն մենք դիմած ենք դատարան», ըսած է Վազգէն եպս. Միրզախանեան:

Առաջնորդ սրբազանին համաձայն, որովհետեւ հարցը բանաւոր, գրաւոր խնդրանքներով չէ լուծուած, տեղափոխած են իրաւական դաշտ:

Այն հարցումին, թէ դատարանէն ինչ պահանջած են, Միրզախանեան սրբազանը ըսած է. «Մենք կը դիմենք դատարանին՝ պահանջելով, որ կա՛մ եկեղեցին վերադարձուի Վիրահայոց թեմին, իբրեւ իր պատմական ժառանգութիւն, կա՛մ դարձեալ եկեղեցին իբրեւ պետութեան սեփականութիւն վերադարձուի տնտեսութեան նախարարութեան»:

Ան յայտնած է, որ եկեղեցին մինչեւ խորհրդային տարիները գործած է իբրեւ հայ առաքելական եկեղեցի, ապա վերածուած է շարժապատկերի սրահի, վերջին տասնհինգ տարիներուն տանիքը փլուզուած էր:

«Վերանորոգման ժամանակ մենք դիմած էինք, որ եկեղեցին ունենայ կարգավիճակ, այդ ամենը անտեսուած է, եւ կեղծ փաստաթուղթերու հիման վրայ՝ սեփականութեան իրաւունքով տրուած է պատրիարքարանին, շրջանցուած է նաեւ Կրօնի հարցերով գործակալութիւնը», ըսած է Վազգէն եպս. Միրզախանեան:

Անոր համաձայն, Վրաստանի մէջ 2002 թուականին եկեղեցւոյ եւ պետութեան միջեւ կնքուած համաձայնագիրին մէջ կայ կէտ մը, որ վտանգ կը ներկայացնէ Վրաստանի մէջ գտնուող բոլոր եկեղեցիներուն համար. «Պետութեան եւ վրաց պատրիարքարանին միջեւ կնքուած սահմանադրական համաձայնագիրի 2-րդ կէտին համաձայն, Վրաստանի մէջ բոլոր եկեղեցիները կը նկատուին Վրաց եկեղեցւոյ պատկան տաճարներ»:

Բաղդասարեան. «Պետք է Նախագահի Այնպիսի Թեկնածու Ներկայացնենք, Որ Ընդդիմութեան Կողմէ Նոյնպէս Ընդունելի Ըլլայ»

Մօտ օրերս արդէն թեկնածուներու վերաբերեալ քննարկումներ պիտի ըլլան. խորհրդարանին մէջ լրագրողներու հետ զրոյցի մը ընթացքին ըսաւ Հայաստանի Հանրապետական կուսակցութեան (ՀՀԿ) խմբակցութեան ղեկավար Վահրամ Բաղդասարեանը՝ անդրադառնալով նախագահի թեկնածուի հարցին:

Դիտարկումին՝ տարբեր անուններ կը քննարկուին, այդ կարգին՝ նախկին վարչապետներէն Արմէն Մարգսեանի անունը, տեղեկութիւններ ալ կան, որ ան արդէն վերադարձած է Հայաստան, պատգամաւորը արձագանգեց. «Եթէ յստակ կը նշեք Արմէն Մարգսեան անունը, հաւանական է՝ նաեւ այդ թեկնածութիւնը քննարկուի: Ինծի կը թուի՝ չափորոշիչներու մէջ կարելի է տեղաւորել, բայց մենք դեռ անձերու չենք անդրադարձած: Մօտ օրերս քննարկումներ պիտի կազմակերպենք անուններու շուրջ, եւ անոր մասին դուք տեղեակ պիտի պահուիք: Այնպէս չէ, որ պետք է ըլլայ մէկ թեկնածու, եւ մենք մէկ թեկնածուի շուրջ քննարկումը պիտի կազմակերպենք: Հաւանական է՝ քանի մը թեկնածուներէ ընտրենք մէկ թեկնածու եւ ներկայացնենք: Քննարկումներու լոյսին տակ կը տեսնենք»:

Բաղդասարեան նշեց, որ իրենք ընտրութիւնը պետք է այնպէս կատարեն, որ թեկնածուն հանրային ճանաչուածութիւն ունեցող անձնաւորութիւն ըլլայ, որ ընդունելի ըլլայ նաեւ բոլոր քաղաքական ուժերուն կողմէ:

«Մենք լոյրջ խնդիր կը լուծենք. երկրի ճակատագիրի, երկրի ղեկավար կազմի առաջին դէմքերու մասին է խօսքը, պետք է կարենանք այնպիսի թեկնածու ներկայացնել, որ քաղաքական ուժերուն կողմէ նոյնպէս ընդունելի ըլլայ: Քննարկումներու եւ հանդիպումներու լոյսին տակ, երբ թեկնածուն հանդիպի նաեւ ընդդիմադիր քաղաքական ուժերու հետ, ինծի կը թուի՝ նաեւ քաղաքական համաձայնութիւն պիտի ըլլայ», եզրափակեց ան:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ

**«Քիւրտ Չինեալներու Հետ Միացեալ Նահանգներուն
Գործակցութեան Նպատակը Շրջանին Մէջ Թուրքիան
Տկարացնելն Է» Կ' ըսէ Երլտըրըմ**

Թուրքիոյ վարչապետ Պինալի Երլտըրըմ յայտարարած է, որ Միացեալ Նահանգներ, համագործակցելով Սուրիոյ մէջ գործող քիւրտ զինեալներու հետ, կը հետապնդէ շրջանին մէջ Թուրքիոյ ուժն ու ազդեցութիւնը թուլացնելու նպատակը: Այս մասին կը գրէ թրքական «Հապերթիւրք» կայքը:

Անդրադառնալով ամերիկեան դեկլարութեամբ Միջազգային դաշինքին կողմէ աւելի քան 30 հազար քիւրտ զինեալներու մասնակցութեամբ «Սուրիոյ սահմանային անվտանգութեան ուժեր» զինուորական ուժի ստեղծման ծրագիրներուն՝ Երլտըրըմ շեշտած է, որ իրենք ի վիճակի չեն իրենց հարաւային սահմանը պաշտպանելու:

«ՕԹԱՆ-ի սահմանները այս ահաբեկիչները պետք է պաշտպանեն: Մենք պիտի պաշտպանենք մեր սահմանները: Այս օրերուն է, որ կ'երեւին իրական եւ կեղծ բարեկամները: Մենք մեր դաշնակիցին բացայայտ կոչ կ'ուղղենք. յստակ դիրքորոշում որդեգրեցէք՝ ձեր դաշնակիցին հետ կը գործակցիք, թէ՛ մեր գլուխը այդքան ցաւուցած այդ ահաբեկիչներուն: Այս որոշումին կայացումը մեզի համար կենսական նշանակութիւն ունի», ըսած է Թուրքիոյ վարչապետը:

**Էրտողան Սուրիոյ Մէջ Միացեալ Նահանգներու Կողմէ
Ստեղծուելիք Ուժերուն Հարցով Խօսած Է Սթոյթենպերկի
Հետ**

Թուրքիոյ նախագահ Ռեճեփ Թայիփ Էրտողան հեռաձայնային հաղորդակցութիւն ունեցած է ՕԹԱՆ-ի ընդհանուր քարտուղար Ենս Սթոյթենպերկի հետ: «Արմէնփրես» կը հաղորդէ, որ այս մասին կը յայտնէ թրքական «Տիքեն» օրաթերթը:

Հեռաձայնային հաղորդակցութեան ընթացքին կողմերը քննարկած են Միացեալ Նահանգներու կողմէ Սուրիոյ մէջ սահմանային ուժեր ստեղծելու մտադրութիւնը: Էրտողան ՕԹԱՆ-ի դեկլարարին յայտնած է, որ ամերիկեան կողմի այդ քայլը բացարձակապէս անընդունելի է իրեն համար:

Ան աւելցուցած է նաեւ, որ Սուրիոյ մէջ տեղի ունեցող զարգացումներուն դիմաց «իբր ազգային անվտանգութիւնը ապահովելու նպատակով» Թուրքիան պատրաստ է որեւէ քայլի ձեռնարկելու:

Թրքական լրատուամիջոցներու համաձայն, Սթոյթենպերկ իր կարգին ըսած է, որ Միացեալ Նահանգներ իրենց հետ որեւէ ձեռով չեն հաղորդակցած Սուրիոյ մէջ ստեղծուելիք ուժերու հարցին շուրջ: Ան համոզում յայտնած է, որ խնդիրի լուծման լաւագոյն տարբերակը դաշնակիցներուն միջեւ բաց երկխօսութիւնն է:

Քանատայի Մէջ Թիլլրսըն-Չաուշօղլու Հանդիպում

Քանատայի Վանքուվըր քաղաքին մէջ հանդիպում ունեցած են Միացեալ Նահանգներու արտաքին գործոց նախարար Ռեքս Թիլլրսընն ու Թուրքիոյ արտաքին գործոց նախարար Մեւլութ Չաուշօղլուն: Այս մասին կը հաղորդէ թրքական «Անատոլու» լրատու գործակալութիւնը:

Հանդիպումին հիմնական նիւթը եղած է Սուրիոյ հիւսիսը Միացեալ Նահանգներու գլխատրած Միջազգային դաշինքի եւ քրտական Ժողովուրդի պաշտպանութեան ջոկատներու համագործակցութիւնը:

Չաուշօղլու երեքշաբթի օր յայտարարած էր, որ եթէ Միացեալ Նահանգներ շարունակեն աջակցիլ Սուրիոյ հիւսիսը կռուող քիւրտ զինեալներուն, շրջանին մէջ քառս պիտի սկսի:

Անդրադառնալով Միջազգային դաշինքին կողմէ աւելի քան 30 հազար քիւրտ զինեալներու մասնակցութեամբ «Սուրիոյ սահմանային անվտանգութեան ուժեր» զինուորական ուժի ստեղծման ամերիկեան ծրագիրներուն՝ Չաուշօղլու յայտարարած էր, որ Միացեալ Նահանգներ չեն կրնար ինքնագլուխ որոշումներ տալ Միջազգային դաշինքին անունով, եւ այս քայլը կրնայ լուրջ ազդեցութիւն ունենալ թուրք-ամերիկեան յարաբերութիւններուն վրայ:

Թիլլրսընի եւ Չաուշօղլուի հանդիպումը եղած է դռնփակ:

Ագրպէճանի Մէջ Ձերբակալուած Ռուս Գիտնականը Վերադարձած է Ռուսիա

Ռուսիոյ գիտութիւններու ակադեմիայի աստղագիտութեան հիմնարկի՝ Ագրպէճանի մէջ ձերբակալուած աշխատակից Տմիթրի Չուլքով վերադարձած է հայրենիք: Այս մասին կը հաղորդէ ագրպէճանական ԱՓԱ լրատու գործակալութիւնը:

Ագրպէճանի մէջ Ռուսիոյ դեսպանատունէն ԱՓԱ-ին յայտնած են, որ Տմիթրի Չուլքով արդէն Ռուսիոյ տարածքին մէջ է:

Նախապէս հաղորդուած էր, որ Ագրպէճանի մէջ կորսուած է Ռուսիոյ քաղաքացի, Ռուսիոյ գիտութիւններու ակադեմիայի աստղագիտութեան հիմնարկի աշխատակից Տմիթրի Չուլքով:

ԱԿՆԱԼԿ

Դաշնակցութեան Կամքը Կենդանի Է Յաւիտեան

Շատ դժուար է խօսիլ կամ գրել այնպիսի հսկայի մը մասին, որուն ժամանակաշրջանին չենք ապրած, իրեն հետ չենք եղած, սակայն տեսած ենք իր գործին էութիւնը, որ կ'ապրի մինչեւ օրս: Մելանը պիտի ցամքի եւ կոկորդը չորնայ, երբ խօսինք Ռոստոմի նման հսկայի մը գործերուն, գրութիւններուն կամ խօսքերուն մասին: Ան քաղաքական, գաղափարաբանական եւ ընկերային տեսաբան մըն էր ո՛չ միայն

ՀՅ Դաշնակցութեան համար, այլ նաեւ ընդհանրապէս հայ ընկերութեան մակարդակով: Իր ժառանգութիւնը ազդեցութիւն ձգած է մեր ազգային, ընկերային, տնտեսական եւ քաղաքական կեանքին մէջ:

18 յունուար 1867-ին ծնած ըլլալով Նախիջեւանի Գողթն գաւառի Յնա գիւղին բարեկեցիկ գեղջուկի մը ընտանիքին մէջ, ան միշտ ընկերը եղաւ հասարակութեան մէջ գտնուող զրկուած տարրերուն՝ բանուորներուն, մշակներուն եւ բռնապետութենէ տառապող ժողովուրդներուն:

Ռոստոմի ազատամիտ մտածելակերպին հանճարը չէր ճանչնար խոչընդոտ, կեղեքում, արգելք կամ ճնշում. եւ այդ հանճարին շնորհիւ ան մեր ազգային-հասարակական կեանքին մէջ մտցուց չորս կարեւոր կէտեր, որոնք մինչեւ օրս այժմեական են: Անոնք հետեւեալներն են.

Ա.- Ազատագրական պայքարի ըմբռնում. Իր «Այբուբեն» խորագրեալ հրապարակախօսական ստեղծագործութեան մէջ Ռոստոմ կը գրէր. «Խօսեցուցէ՛ք հայ գիւղացիին, հայ արհեստաւորին, վաճառականին կամ հայ մտաւորականին. ընդհանուր եզրակացութիւնը բոլոր լսածներէն կ'ըլլայ՝ ազատութիւն ցանկալով, հայ ժողովուրդը կը ձգտի այնպիսի դրութեան, ուր ազատուած ըլլայ ինչպէս մահմետականներէն հալածուողի իր անարգ դրութենէն, ինչպէս օրէնքին առջեւ եղած անհաւասարութենէն, նոյնպէս ալ հարկերու ծանրութենէն, քիւրտերու եւ պաշտօնեաներու յափշտակութիւններէն, բէկերու եւ վաշխառուներու իշխանութենէն, հողին վերաբերեալ գեղծումներէն, իր յուսահատ չքաւորութենէն, իր աստանդական մուրացկանի դրութենէն եւ այլն»: Այս տողերէն արդէն իսկ յայտնի կ'ըլլայ, որ ազատագրութիւնը, ըստ Ռոստոմին, միայն ազգային դիմագիծ չունի, այլ նաեւ ընկերային-տնտեսական: Ռոստոմի նշած ընկերային-տնտեսական ազդակները հիմնական պատճառները (Ան «Այբուբեն»-ին մէջ դարձեալ կը նշէ. «Բայց համաձայնիք կանխապէս, որ ժողովուրդը ազատութիւն կը կամենայ ոչ թէ լոկ ազգային ինքնասիրութենէն դրդուած, այլ գլխաւորապէս իր առօրեայ կեանքը մաշող, ճնշող հանգամանքներու ազդեցութեան ներքեւ») դարձան, որ հայ անհատը իր պայքարը մղէ ընդդէմ օսմանական, ցարական կամ պարսկական պահպանողական-յետամնաց բռնակալ

իշխանություններուն: Ըստ Ռոստոմին, ազգային-ազատագրական ու ընկերային-տնտեսական ազատագրական պայքարները մեկը միւսին լրացուցիչներն են, եւ առանց առաջինին երկրորդը չ'իրականացուիր, իսկ առանց երկրորդին` առաջինը:

Բ.- ՀՅԴ ընդհանուր տեսութիւն. Շատերու կողմէ Ռոստոմը անուանուած էր մարքսական, իսկ ուրիշ մարդոց կողմէ` նարոդնիկական: Անշուշտ ան ո՛չ զուտ մարքսական էր եւ ո՛չ ալ զուտ նարոդնիկական: Բայց ան աւելի մարքսական էր, քան նարոդնիկական, եւ այդ մեկը յայտնի է իր հեղինակած ՀՅԴ անդրանիկ ծրագրի «Ընդհանուր տեսութիւն» բաժինին ընդմէջէն (լոյս տեսած ՀՅԴ պաշտօնաթերթ «Դրօշակ»-ի 6-րդ թիւին մէջ, հրատարակուած` 1894-ին), ուր ան կը գրէր. «Սկիզբէն, երբ տաճիկները (թուրքերը «Ա.») նոր երեւեցան մեր կողմերը, դեռ իւրաքանչիւր տաճիկ զինուոր էր, տաճիկ կառավարութիւնը համարեայ թէ առանձին մարմին չէր կազմած: Ան նոյնն էր, ինչ որ էր համայն տաճիկ ժողովուրդը: Ան ամբողջովին կը ծծէր հպատակ ժողովուրդներուն արիւնը: Բայց որովհետեւ այդ ահագին բազմութիւնը անկարող էր պահպանել իր գոյութիւնը կողոպուտով, թալանով, որովհետեւ ոչ մէկ հպատակ ժողովուրդ, որքան ալ որ ան աշխատասէր, արդիւնաբերող ըլլար, ոչ մէկ հնարաւորութիւն ունէր իր աշխատանքին արդիւնքով կերակրելու զայն, տաճիկ ժողովուրդին ահագին մէկ մասը պէտք էր դիմէր խաղաղ պարապմունքներու, ստիպուած ինքն ալ պէտք էր արդիւնաբերէր` ձգելով հպատակ ազգերու աշխատանքով ապրելու արտօնութիւնը իր աւելի ուժեղ, աւելի ճարպիկ, աւելի խորամանկ մասին, որ նաեւ դարձաւ երկրի տիրապետող տարրը: Այդ դեռ բաւարար չէր: Խաղաղ պարապմունքի դիմած տաճիկ տարրը ո՛չ միայն ստիպուած էր հրաժարիլ հպատակ ազգերը կեղեքելու իրաւունքէն, այլ հետզհետէ ինքն ալ ինկաւ անոնց դրութեան մէջ եւ նոյնպէս սկսաւ կեղեքուիլ իր սեփական ազնուականութեան, իր սեփական կառավարութեան ձեռքով»: Ահա այս տողերը արեւու լոյսին պէս ընթերցողին ցոյց կու տան Ռոստոմի մարքսական ըլլալը եւ անոր` «դասակարգային պայքար»-ի հասկացողութեան հաւատարմութիւնը, այսպիսով ան հիմը դրաւ ՀՅԴ-ի սկզբնական գաղափարաբանական արժէքներուն, որոնք հիմնուած են ազատութեան, արդարութեան եւ համերաշխութեան սկզբունքներուն վրայ եւ զարգացած են ժամանակի, վայրի եւ դէպքերու բերումներով` համապատասխանելով հայկական ընկերութեան պահանջներուն, սկսելով ուղղափառ մարքսականութենէն (յիշեալ ծրագիրը), զարգանալով մարքսականութեան վերատեսութեան (1907-ի ծրագիր), որդեգրելով ոչ մարքսական ժողովրդավարական ընկերվարութիւնը (1978-ի ծրագիր) եւ վերջապէս ուղղուելով դէպի արդի ընկերվար-ժողովրդավարութիւն (1998-ի ծրագիր):

Գ.- Իրաւագուրկ ժողովուրդներու դաշինք. Հայ ազգի բնական վայրերուն մէջ տիրող վարչակարգերը (օսմանական, ռուսական եւ պարսկական) նշանաւոր էին փտածութեամբ, բռնատիրութեամբ, կրօնամոլութեամբ, ազգայնամոլութեամբ եւ աւատապետական յետամնաց յատկանիշներով, առաւել եւս ցեղապաշտութեամբ` ընդդէմ այդ վարչակարգերով ղեկավարուած պետութիւններուն մէջ բնակող ազգային փոքրամասնութիւնները:

Գիտակցելով հայերու եւ այլազգիներու միջեւ գոյութիւն ունեցող նմանօրինակ շահերը` Ռոստոմը անձնապէս ստանձնեց երեք պետութիւններուն մէջ գտնուող ամենէն յառաջդիմական ուժերուն հետ յարաբերութիւններու հաստատման դերը: Հետագային այդ յարաբերութիւնները

գարգացան, եւ ՀՅԴ-ն դարձաւ գլխաւոր մասնակից ռուսական (1905), պարսկական սահմանադրական (1905) եւ օսմանեան (1908) յեղափոխութիւններուն, ինչպէս նաեւ՝ մակեդոնական ազգային-ազատագրական շարժման:

Յեղափոխութիւնները կը միտէին ստեղծել ժողովրդավարական, աշխարհիկ, ընկերային-տնտեսական արդար կարգերով օժտուած եւ բոլոր քաղաքացիներուն իրաւունքներն ու ազատութիւնները յարգող համակարգ մը:

Դ.- ՀՅԴ-ի միջազգային ուղղութիւն. ՀՅԴ-ի Դ. Ընդհանուր ժողովին ընթացքին որդեգրուած վերամշակուած ծրագիրին մէջ պաշտօնապէս կատարուեցաւ «ընկերվարութիւն» բառին ներառումը, որուն մէջ դեր ունեցաւ նաեւ Ռոստոմ: «Ընկերվարութիւն» բառի որդեգրումը Դաշնակցութեան առջեւ նոր հորիզոններ բացաւ: Ան մէկ ճակատի վրայ դրաւ միջազգային գետնի վրայ ընկերային անարդարութեան, անհաւասարութեան, հարստահարութեան ու անհատապաշտութեան դէմ պայքարը՝ կողք-կողքի աշխարհի ամենէն յառաջդիմական ուժերուն հետ, միասին անդամակցելով Բ. միջազգայնականին, ատկէ ետք ալ՝ Աշխատաւորական եւ ընկերվարական միջազգայնականին, իսկ ներկայիս՝ Ընկերվար միջազգայնականին: ՀՅԴ-ն նաեւ անդամակցած է Եւրոպայի ցամաքամասին մէջ գտնուող Եւրոպական ընկերվարականներու կուսակցութեան:

Ռոստոմը մարմնով հեռացաւ մեզմէ աւելի քան 99 տարի առաջ, բայց իր գաղափարական ուղղութիւնը տակաւին կ'ապրի եւ պիտի գոյատեւէ: Անիկա կը զարգանայ քայլ պահելով միջազգային ընկերվարական շարժման զարգացումներուն հետ (համապատասխանելով հայութեան պահանջներուն): Իւրաքանչիւր ժամանակաշրջանին ընկերվարութիւնը կ'ունենայ իր ընկերային-տնտեսական ուղղութիւնը: Ան սկսաւ ուղղափառ մարքսականութեամբ եւ զարգացաւ մարքսականութեան վերատեսութեամբ, ապա ամբողջութեամբ հրաժարեցաւ մարքսականութենէն: Այսօր ծաւալող գաղափարական հոսանքը արմատական ձախը կամ ժողովրդավարական ընկերվարութիւնն է, որ կը միտի կազմակերպել ընկերային շարժումներ (կնոջական, աշխատաւորական, բնապահպանական եւ այլ), ապա անոնց ուղղութեամբ (ընկերութեան զանազան խաւերը մասնակից դարձնելով քաղաքական հոլովոյթներուն) կատարել ընկերային-տնտեսական բարեփոխումներ, ինչպէս՝ արհեստակցական միութիւններու կազմակերպում, հարկային արդար համակարգի կերտում, ընկերային եւ հանրային ծառայութիւններու յաւելեալ ներդրումներ եւ սեռային հաւասարութեան ընդլայնում: 1892-ին, որդեգրելով ուղղափառ մարքսականութիւնը, իսկ 1907-ին որդեգրելով վերատեսականութեան տեսութիւնը, վստահաբար եթէ այսօր Ռոստոմը ողջ ըլլար, պիտի որդեգրէր արմատական ձախի ուղին:

ՆԱԹԱՆ ՊԵՏՏՐՈՍԵԱՆ

www.aztagdaily.com

ՀԱՐՑԱԶԴՈՅՑ

Սուրիոյ Վերականգման Աշխատանքները Արդէն Սկսած Են, «Ազդակ»-ին Ըսաւ Լեւոն Զաքի Ետալեան

«Ազդակ» հարցազրոյց մը ունեցաւ Սուրիա-Հայաստան գործարար խորհուրդի նախագահ Լեւոն Զաքի Ետալեանին հետ, որ անդրադարձաւ Սուրիոյ ներկայ վիճակին, տարուող վերականգման աշխատանքներուն եւ Սուրիա-Հայաստան գործարար խորհուրդի գործունէութիւններուն մասին:

«ԱԶԴԱԿ».- Խօսինք Սուրիոյ ներկայ վիճակին մասին:

ԼԵՒՈՆ ԶԱՔԻ ԵՏԱԼԵԱՆ.- Տեսէք, Սուրիան երբեք պիտի չվերադառնայ իր նախկին վիճակին: Ասիկա չի նշանակեր, որ պայմանները աւելի գէշ պիտի ըլլան կամ աւելի լաւ, այլ Սուրիան այլեւս իր քաղաքական եւ տնտեսական հին կառուցուածքը պիտի չունենայ: Կայ կարելոր կէտ մը, որուն բոլորն ալ համաձայն են՝ Սուրիան չբաժնուի: Նոյնիսկ քիւրտերուն համար վնաս է, եթէ յայտարարեն իրենց ազատ երկիրը, որովհետեւ Թուրքիան թոյլ պիտի չտայ, որ կազմուի քրտական նոր պետութիւն մը: Ուրեմն քիւրտը զօրաւոր է Սուրիոյ ամբողջականութեան մէջ: Պիտի ստեղծուի նոր

համակարգ մը, որպէսզի տարբեր փոքրամասնութիւններ ունենան իրենց ազատութիւնը, մնան Սուրիոյ մէջ եւ չբաժնուին: Այս երեւոյթը դրական է: Եթէ հարցնէք, թէ ի՞նչ ձեւով պիտի ձեւակերպուի Սուրիոյ նոր պետութիւնը. ըսենք, որ անիկա պիտի ըլլայ դաշնակցային. նախագահը եւ երեք նախարարութիւններ՝ արտաքին, ֆինանսատրաման եւ ռազմական նախարարութիւնները պիտի մնան Դամասկոս մայրաքաղաքին մէջ, իսկ մնացած նահանգները (քաղաքները) իրենց կառավարութիւնները պիտի ունենան: Փոքրամասնութիւններուն համար այս երեւոյթը շատ դրական է:

Մենք՝ որպէս հայ ազգի զաւակներ, կրնանք մեր ազատ դպրոցները ունենալ, արդէն ազատ էինք, բայց այս ձեւով մեր իշխանութեան եւ ամբողջական տնօրինման տակ կ'անցնին մեր բոլոր կառոյցները եւ հաստատութիւնները: Բոլոր փոքրամասնութիւններուն նոյն իրաւունքները պիտի տրուին, որպէսզի խտրութիւն չդրուի: Այս կէտին շուրջ մեծ պետութիւնները համաձայն են: Մանրամասնութիւններն են, որ հիմա կը մշակուին: Այս համակարգը յաջող է եւ առողջ, Միացեալ Նահանգներու համակարգին կը նմանի: Թերեւս ալ կոչուի Սուրիոյ Միացեալ Նահանգներ: Այստեղ մենք որպէս հայեր կրնանք վերադառնալ եւ մեր ներդրումները ընել: Այս բոլորը է՞րբ պիտի իրականութիւն դառնան. ուրեմն կ'ակնկալուէր, որ «Ժընեւ ութ» ժողովի ընթացքին որոշումը տրուէր եւ յաջորդ 18 ամսուան ընթացքին սկսէր քայլ առ քայլ գործադրուիլ մինչեւ 2021՝ նախագահական նոր ընտրութիւնները: Բայց հիմա պիտի սկսին Սոչիի ժողովները, որովհետեւ Ռուսիոյ տրուեցաւ Սուրիոյ հարցին լուծումը: Մենք՝ ալ իբրեւ հայ ազգ, ներկայ պէտք է ըլլանք ժողովներուն՝ որոշելու համար մեզի վերաբերող մանրամասնութիւնները, թէ քանի՛ նախարար պէտք է ունենանք, քանի՛ երեսփոխան: Հին համակարգը առողջ համակարգ մը

չէր: Մօտ անցեալին մենք՝ հայերս, երկու երեսփոխան ունէինք եւ մէկ նախարար: Ներկայիս ունինք երկու երեսփոխան: Յուսանք՝ նոր կառավարութեան մէջ ալ նոր նախարար կ'ունենանք:

«Ա.»- Ներկայացուցէք սուրիահայերուն վիճակը այսօր յատկապէս Հալէպի մէջ:

Լ.Չ.Ե.- Վիճակը շատ հանդարտ է յատկապէս Հալէպի մէջ, Դամասկոս արդէն միջտ հանդարտ եղած է: Հալէպը, իբրեւ քաղաք, վարչականօրէն ազատագրուած է, ապահով է, բայց հակառակորդին հետ շփման գիծը շատ մօտ է: Այս երեւոյթն ալ պատերազմով պիտի չաւարտի, այլ՝ համաձայնութեամբ: Պատերազմական գործողութիւնները դադրած են, այո՛, բայց հակառակորդը տակաւին հոն է: Այսօր շատեր Հալէպ կը վերադառնան: Անհատապէս գիտեմ ընտանիքներ՝ Հայաստանէն, Լիբանանէն, Եւրոպայէն, Ամերիկայէն վերադարձած են: Ասոնք երկու տարբեր խմբակներ են, մէկ խմբակը, որ մեծամասնութիւն է, եկած է, կ'ուզէ նորոգել ու հաստատուիլ, իսկ միւս խմբակը կ'ուզէ նորոգել, վաճառել եւ վերադառնալ իր կայք հաստատած երկիրը: Կը քաջալերենք, որ փափաքողները վերադառնան: Չենք կրնար ընդհանուր ձեւով դատել եւ ըսել, որ բոլորը անպատճառ պէտք է վերադառնան, ամէն մէկ ընտանիք իր յատուկ պատճառը ունի վերադառնալու կամ ոչ: Միւս կողմէ՝ կը տեսնենք, որ վաճառականներ կը վերադառնան, որովհետեւ կը փափաքին Հալէպի մէջ աշխատիլ: Չենք կրնար ըսել՝ ի՛նչ է տոկոսը, բայց կրնանք վստահեցնել, որ վիճակը հանդարտ է, դպրոցները, եկեղեցիները եւ ազգային կառոյցները բոլորը կը գործեն:

«Ա.»- Որքանո՞վ կործանած է Սուրիա, եւ ե՞րբ պիտի սկսին վերականգնելու աշխատանքները:

Լ.Չ.Ե.- Կրնամ ըսել Սուրիոյ քաղաքներուն 70 առ հարիւրը կործանած է եւ՝ գետնին հաւասար: Դժբախտաբար կործանած մասերը պատմական թաղամասերն են. Հալէպի պարագային, 1500 տարուան շուկաները բոլորովին քանդուեցան, կարծես՝ ծրագիր կար, որ քաղաքներուն պատմական մասերը աւելի կործանին, քար-քարի վրայ չմնայ, որպէսզի կարենան քաղաքակրթութիւնը, անցեալի պատմութիւնը սրբել. երբ հին շէնքերը եւ վայրերը չունիս, բնական է, որ պատմութիւնն ալ պիտի չունենաս: Եթէ պարզ շէնքերը կործանէին, կը նորոգուէին աւելի արդիական ձեւով, բայց պատմական վայրերու կործանումը վերանորոգելը դիւրին հարց չէ:

Ինչ կը վերաբերի վերանորոգութեան ազգային գետնի վրայ կամ ընդհանուր Հալէպի քաղաքի նկատմամբ՝ չենք կրնար ըսել, որ բարերարներ պէտք ունինք. վերականգնելու գործը շատ աւելի մեծ գործ է, քան ինչ որ բարերար մը կամ միութիւններ կարենան ընել: Տեսէք՝ Բ. Համաշխարհային պատերազմէն ետք Գերմանիա կործանեցաւ, երբ Եւրոպա ուզեց Գերմանիան վերականգնել, «Մարշալ» ծրագիրը յառաջացուց, եւ այսպէս՝ յաղթող բոլոր պետութիւնները հսկայական գումարներով մասնակցեցան Գերմանիան ոտքի կանգնեցնելու: Այս տեսակ շարժում մը պէտք է Սուրիան եւ յատկապէս Հալէպը վերականգնելու համար: ՄԱԿ-ի գրասենեակներէն տեղեկութիւն կայ, որ 930 միլիառ տոլարի կարիքը կայ, որ Սուրիան վերադառնայ ոչ թէ աւելի լաւ, այլ այն վիճակին, որ ունէր 2011-ին: Ասոր դրական մասը այն է, որ այդ գումարը կայ, այդ գումարին երկու անգամը գոյութիւն ունի, ատիկա Սուրիոյ ծովուն մէջի կազն է: Արդէն Ռուսիա սկսած է համաձայնութիւն մը գոյացնել Սուրիոյ հետ, որ այդ կազը օգտագործուի: Այդ կազը երկու թրիլիոնն տոլար կ'արժէ, որուն շնորհիւ՝ աւելի բարգաւաճ Սուրիա մը կ'ունենանք:

Ներկայիս շինարարության պետական բազմաթիվ ծրագիրներ կան, որոնցմէ մէկը «Ներդրումային ընդհանուր խորհուրդ»-ն է, որ ծրագիրներ ունի, թէ ի՛նչ բաներ կրնաս իրականացնել Սուրիոյ մէջ. սեղանին վրայ դրուած, սերտուած ու պատրաստ ծրագիրներ կան, ոեւէ մէկը կրնայ տեսնել եւ առնել, կան նաեւ պատրաստ տեսերիզներ, գորս կարելի է դիտել, սերտել, ընտրել եւ սկսիլ ծրագիրը իրականացնելու: Դրամական առումով, անշուշտ կառավարութիւնը պատրաստ չէ հիմա փոխատուութիւններ կատարելու, որովհետեւ

պատերազմի մէջ է, բայց այս առնչութեամբ երկու համակարգ կը գործէ՝ Պի. Օ. Թի. համակարգը (պիլտ, օփիլթիթ, թրանֆըր), օրինակ մը տամ. սեպենք՝ պետութիւնը Լաթաքիոյ մէջ հողամաս մը կը տրամադրէ քեզի, եւ դուն ասոր վրայ կը շինես 5 աստղանի պանդոկ մը, ապա կառավարութեան հետ կը պայմանաւորուիս 50 տարի օգտագործել ծրագիրդ, որուն հողին գինը չես վճարած, այլ միայն կառոյցը շինած ես, 50 տարի ետք կառավարութեան կը յանձնես կամ նոր պայմանագիրով մը կրկին կը

վարձակալես՝ այս անգամ տալով հողին վարձքը: Ոեւէ գործարար, եթէ հետաքրքրուած է, կրնայ գալ, սերտել եւ սկսիլ:

Մէկ այլ դրամական համակարգ կայ՝ Փի. Փի. Փի. (փապլիք, փրայվըթ, փարթնըրշիփ): Օրինակ՝ կառավարութիւնը ելեկտրականութեան աւերուած ընկերութեան մը վերաշինութեան չուգեր գումար յատկացնել, ուրեմն անհատները կը վերաշինեն այդ ընկերութիւնը եւ գանձումի պարագային, պետութեան հետ գործընկեր կ'ըլլան:

Բոլոր վաճառականները եւ գործարարները այս երկու համակարգերէն պէտք է տեղեակ ըլլան: Մենք՝ որպէս Սուրիա-Հայաստան գործարար խորհուրդ, կրնանք օգտակար դառնալ բոլոր անոնց, որոնք կը հետաքրքրուին այս համակարգերով:

«Ա.»- Սուրիոյ տնտեսական վիճակը դէպի ո՞ր կ'երթայ եւ ե՞րբ կրնայ ոտքի կանգնիլ:

Լ.Չ.Ե.- Այսօր Սուրիոյ տնտեսական վիճակը դժուարութեան մէջ կը գտնուի, բայց ասոր հետ մէկտեղ՝ Սուրիա կրնայ արտադրել եւ արտահանել շատ մը արտադրութիւններ՝ երկրագործական, անասնաբուծական եւ արդիւնաբերական, Չինաստանէն եկած ապրանքներէն աւելի յարմար գիներով, որովհետեւ իր դրամը 10 անգամ ինկաւ, բայց ամէն բանի գինը 10 անգամ չաւելցաւ. այս տարբերութենէն օգտուողը վաճառականն է: Կան արտահանման ցանկեր, որոնք կը բաղկանան 199 կէտերէ. օրինակ՝ բոլոր պտուղները մէկ կէտով ներկայացուած են, ամէն տեսակի հագուելիքները՝ մէկ կէտ. հետեւաբար պատկերացուցէք, թէ որքա՛ն արտադրանք կրնայ Սուրիա արտահանել պատերազմական վիճակի մէջ ըլլալով: Անցեալ ամիս տոլարին դիմաց սուրիական դրամը զօրացաւ 20 առ հարիւր: Շատեր ուրախացան, բայց իբրեւ վաճառական սխալ կը տեսնեմ, որովհետեւ տեղական դրամի զօրութիւնը չէ, որ երկրին զօրութիւնը ցոյց կու տայ. շատ մը զօրաւոր երկիրներ իրենց դրամին արժէքը կ'իջեցնեն, որպէսզի արտահանումը զօրանայ, երբ ապրանքը աժան կ'ըլլայ, աւելի կ'արտահանուի: 500 ոսկին տոլարին դիմաց, կը կարծեմ, հրաշք է: Կարելի չէ համեմատել Սուրիոյ կործանումը Լիբանանի քաղաքացիական պատերազմին հետ, հարիւր անգամ աւելի մեծ է Սուրիոյ կործանումը: Լիբանանի պատերազմէն առաջ տոլարը 3 լիբանանեան ոսկի էր, պատերազմին հասաւ 3000-ի եւ իջաւ 1500-ի, եթէ համեմատենք, Սուրիոյ պարագային, մէկ տոլարը պէտք է

ըլլայ 30 հազար, ուրեմն մեկ տոլարը 500 սուրիական ոսկի՝ իրապես հրաշք է. թեև պատերազմ է, բայց կրնանք ըսել, որ տնտեսական վիճակը կայուն է: Տակալին ամենն աման երկիրն է Միջին Արևելքի մեջ ապրելու համար:

«Ա.»- Սուրիա-Հայաստան գործարար խորհուրդի նոր զարգացումներուն մասին խօսինք:

Լ.Զ.Ե.- Մեր ժողովները ընդհանրապես Դամասկոսի մեջ կը գումարեինք, բայց վերջին ժողովը գումարեցինք Հալեպի մեջ, որպեսզի ցոյց տանք, որ խաղաղութիւնը հաստատուած է. այդ ժողովը հովանաւորեց Սուրիոյ տնտեսական նախարարութիւնը, ներկայ եղան Հալեպի նահանգապետը եւ 200 անձնաւորութիւններ՝ վաճառական եւ գործարար. ամենն կարեւոր կէտերն մէկը, որ ժողովին որոշուեցաւ, Հայաստանի մեջ սուրիական արտադրութեան տեսական ցուցահանդէս մը կազմակերպելն էր: Սրահ մը վարձել եւ Սուրիա արտադրուած նմուշները տարին 365 օր ներկայացնել: Մենք մեծ ջանք կը թափենք, որ այս մէկը իրականութիւն դառնայ, մեզի համար այս ծրագիրը շատ կարեւոր է, որովհետեւ միայն Հայաստանը չէ, որ մեզ կը հետաքրքրէ, այլեւ ՕՐԱՍԻ-ն: ՕՐԱՍԻ-ն չորս պետութիւններէ բաղկացած միութիւն մըն է՝ Ռուսիա, Ղազախստան, Պիեւոտուսիա, Հայաստան: Այս պետութիւններուն միջեւ մաքսային տուրքեր չկան, ապրանքները ազատօրէն կարելի է տեղափոխել: Այս երկիրներու ժողովուրդները կը հաշուեն 250 միլիոն, ուրեմն մենք կը խօսինք 250 միլիոն սպառողի մասին: Կ'ուզենք, որ Սուրիա անդամ ըլլայ ՕՐԱՍԻ-ին:

Անցեալ ամիս Դամասկոս այցելեց Հայաստանի տնտեսական զարգացման եւ ներդրումներու նախարար Սուրէն Կարայեանը. իր պատուիրակութեան հետ այցելեցինք Սուրիոյ վարչապետին, տնտեսութեան եւ զբօսաշրջութեան նախարարներուն, «Ներդրումային ընդհանուր խորհուրդ»-ին, առեւտրական գրասենեակ: Հայաստանցիները շատ հետաքրքրուած էին, որ մասնակցին Սուրիոյ վերաշինութեան, բոլոր ժողովները ասոր վրայ կեդրոնացան: Անոնք առաջարկեցին վերանորոգել Փալմիրի հնութիւնները, ինչպէս նաեւ՝ կործանած հայկական բոլոր եկեղեցիներն ու դպրոցները:

Հայաստան-սփիւռք համահայկական ժողովին շատ յստակ ձեւով մատնանշեցի եւ գնահատեցի Հայաստանի ճկուն կեցուածքը եւ իր իմաստուն, հաւասարակշռուած յարաբերութիւնը Եւրոպայի, Ամերիկայի եւ Ռուսիոյ հետ, դիրին բան չէ:

Երանի՝ Հայաստանի տնտեսական պայմանները այսպէս հաւասարակշռուած ըլլան. Հայաստանի մեջ եթէ քաղաքականութիւնը եւ տնտեսութիւնը իրարմէ չանջատուին, երկիրը յառաջ պիտի չերթայ, այնքան ատեն որ նախարարներ, երեսփոխաններ, կառավարական անձեր նոյն անձերն են, որոնք երկրի տնտեսութիւնը բռնած են, յառաջ չի կրնար երթալ երկիրը. սխալ չէ քաղաքական անձ մը տնտեսութիւն վարել, բայց մրցակցութիւնը պէտք է հաւասար ըլլայ: Պէտք է մարդիկ հաւասարապէս ներդրումներ ընեն, որ երկիրը աւելի զարգանայ:

Հարցազրոյցը վարեց՝
ՄԻԼՎԻ ԱՔԷԼԵԱՆ

ԼՈՒՐԵՐ ԳԱՂՈՒԹՆԵՐԷՆ

Դոկտ. Հրայր Ճեպեճեան Այցելեց Ազգային Առաջնորդարան

8 յունուարին Յունաստանի հայոց թեմի առաջնորդ Գեղամ արք. Խաչերեան Ազգային առաջնորդարանի իր գրասենեակին մեջ ընդունեց այցելութիւնը Միջին Արեւելքի Աստուածաշունչի ընկերակցութեան ընդհանուր տնօրէն դոկտ. Հրայր Ճեպեճեանի, որուն կ'ընկերակցէր Յունաստանի Հայ աւետարանական եկեղեցւոյ համայնքապետ վեր. Վիգէն Չոլաքեանը:

Դոկտ. Հրայր Ճեպեճեանը Աթէնք կը գտնուէր Աստուածաշունչի ընկերակցութեան Միջին Արեւելքի եւ Եւրոպայի տնօրէններու համաժողովին առիթով եւ փափաքած է այցելել առաջնորդ սրբազան հօր՝ Ս. Ծնունդի առիթով շնորհաւորանք եւ բարեմաղթութիւններ յայտնելու:

Դոկտ. Ճեպեճեան ամփոփ կէտերու մեջ ներկայացուց Միջին Արեւելքի Աստուածաշունչի ընկերակցութեան կատարած աշխատանքները եւ սրբազան հօր յանձնեց վերջերս հրատարակուած «Երիտասարդ ընտանիքին Աստուածաշունչը» գունագեղ գիրքը, որ պատրաստուած է յատկապէս փոքրերու եւ պատանիներու քրիստոնէական դաստիարակութեան համար:

Առաջնորդ սրբազանը, մօտէն ճանչցած ըլլալով դոկտ. Հ. Ճեպեճեանը եւ անոր գործունէութիւնը, շնորհակալութիւն յայտնեց այցելութեան համար եւ գնահատեց դոկտ. Հրայր Ճեպեճեանին առաքելական շունչով Աստուծոյ խօսքը տարածելու ճիգն ու աշխատանքը, որոնց վերջին մէկ օրինակը կը հանդիսանայ իր իսկ անձնական ջանքերով հրատարակուած վերջին հրատարակութիւնը:

Առաջնորդ սրբազանը նաեւ իր գոհունակութիւնը յայտնեց դոկտ. Ճեպեճեանին, որ ընդառաջեց իր առաջարկին, որպէսզի սոյն գիրքէն օրինակներ տրամադրուին Յունաստանի հայոց թեմի Ազգային առաջնորդարանին՝ օգտագործելու համար փոքրերու եւ պատանիներու հայեցի եւ քրիստոնէական դաստիարակութեան ծրագիրներուն մէջ:

Գեղարդ Ծ. Վրդ. Քիւսպէկեան Կը Նշանակուի Քանատայի Հայոց Թեմի Առաջնորդական Փոխանորդ

Տնօրինութեամբ Քանատայի թեմի առաջնորդ Բարգէն արք. Չարեանի, Գեղարդ ծ. վրդ. Քիւսպէկեանը նշանակուեցաւ Քանատայի հայոց թեմի առաջնորդական փոխանորդ:

Գեղարդ ծ. վրդ. Քիւսպէկեանը արեղայական ձեռնադրութիւն ստացած է 2001 թուականին՝ ձեռամբ Վարուժան արք. Հերկելեանի, այնուհետեւ ծառայած է որպէս կուսակրօն քահանայ՝ Հայ եկեղեցւոյ անդաստանէն ներս: 2009 թուականին ստացած է վարդապետական աստիճան՝

ձեռամբ Նարեկ արք. Ալեմեգեանի, իսկ 2016-ին ստացած է ծայրագոյն վարդապետական աստիճան ձեռամբ Խաժակ արք. Յակոբեանի:

Գեղարդ ծ. վրդ. Քիւսպէկեան եղած է Մեծի Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան Միջեկեղեցական յարաբերութիւններու գրասենեակի վարիչի օգնական, Քրիստոնէական դաստիարակութեան բաժանմունքի տեսուչի օգնական, Երիտասարդական բաժանմունքի վարիչ, թեսաղոնիկահայ գաղութի հովի:

2009 թուականէն ի վեր Գեղարդ ծ. վրդ. Քիւսպէկեանը հաստատուած է Քանատա՝ նախ ծառայելով Ս. Քաթրինգի Ս. Պօղոս եկեղեցոյ, միեւնոյն ժամանակ ստանձնելով Միացեալ Նահանգներու Նիակարա Ֆոլզ շրջանի Ս. Յակոբ եկեղեցոյ այցելու հովիի պարտականութիւնը: 2012-ին ան նշանակուած է Քեմպրիճի Ս. Նշան եկեղեցոյ հովի: 2009-2012 ան վարած է Քանատայի Ազգային առաջնորդարանի Քրիստոնէական դաստիարակութեան խորհուրդի վարիչի պաշտօնը: 2016 ապրիլէն սկսեալ, Գեղարդ ծ. վրդ. Քիւսպէկեանը կը ծառայէ Թորոնթոյի Հայաստանեայց առաքելական Ս. Աստուածածին եկեղեցոյ՝ որպէս հովի: 2017-ին Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Արամ Ա. կաթողիկոսի տնօրինումով ան նշանակուած Կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան ներկայացուցիչը՝ Եկեղեցիներու համաշխարհային խորհուրդի «Խաղաղութեան եւ արդարութեան ուխտագնացութիւն» յանձնաժողովին:

Հայաստանի Անկախութեան 100-ամեակի Մեկնարկը՝ Արամ Ա. Վեհափառ Հայրապետի Սրբատառ Կոնդակի Ընթերցումով

31 դեկտեմբերին, Ս. պատարագի մատուցման ընթացքին, Ատրպատականի հայոց թեմին մէջ կարդացուեցաւ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոս Արամ Ա. վեհափառ հայրապետին սրբատառ կոնդակը:

Ս. պատարագի աւարտին, հանդիսապետութեամբ թեմի առաջնորդ Գրիգոր եպս. Չիֆճեանի, կատարուեցաւ հոգեհանգստեան արարողութիւն՝ Սարդարապատի ճակատամարտի ընթացքին նահատակուած բոլոր

մարտիկներու հոգիներուն համար:

2018-ին Հայաստանի Ա. անկախութեան 100-ամեակն է: Առ այդ, Թաւրիզի եւ Ուրմիոյ մէջ մատուցուած պատարագի ընթացքին եւս կարդացուեցաւ Արամ Ա. կաթողիկոսի մտածումներն ու մեր ազգի եւ հայրենիքի գծով յառաջատեսիլ հայեացքը ամփոփող գիրը՝ իբրեւ մեկնարկ թեմին մէջ կատարուելիք տարբեր տօնախմբութիւններուն:

Սրբատառ կոնդակի ընթերցումով Ատրպատականի հայոց թեմին մէջ տրուեցաւ Հայաստանի անկախութեան 100-ամեակի ձեռնարկներուն մեկնարկի ազդանշանը:

ԱՅԼԱԶԱՆ

Ինչպե՞ս Օգնել Քննութեան Պատրաստուող Երեխային

Դպրոցական քննութիւնները կը մօտենան, եւ մեծ թիւով ծնողներ արդէն ընկճախտի մատնուած են... Ի՞նչ ընել, ինչպե՞ս օգնել զաւկին, որպէսզի ան լաւ արդիւնքներ ձեռք բերէ: Անշուշտ ծնողքը չի կրնար զաւկին փոխարէն դաս սորվիլ, քննութիւն պատրաստել, սակայն կրնայ նեցուկ կանգնիլ անոր հոգեպէս եւ մանաւանդ կազմակերպել անոր աշխատանքը՝ քննութեան նախօրեակին եւ ընթացքին:

Ստորեւ քանի մը գործնական թելադրանք՝ մտահոգ ծնողներու:

Քննութեան պատրաստուող մանուկը պէտք ունի ծնողքին քաջալերական խօսքերուն: Գովեցէք եւ յիշեցուցէք իր դպրոցական ձեռքբերումները, վստահեցուցէք, որ կը հաւատաք իր կարողութիւններուն, հրաժարեցէք նուաստացուցիչ արտայայտութիւններէ, նոյնպէս ալ՝ սպառնալիքներէ:

Թող ձեր զաւակը ինքնավստահ, լաւ տրամադրութեամբ եւ խաղաղ հոգիով լծուի աշխատանքի:

Ձեր ներքին տագնապն ու մտահոգութիւնները կը վարակեն ձեր զաւակը: Որպէս ծնողք՝ ձեր պարտականութիւնն է հանդարտեցնել զինք ձեր պահուածքով եւ խօսքերով:

Ձեր զաւկին համար ստեղծեցէք դաս սորվելու լաւագոյն պայմանները: Ան թող ունենայ խաղաղ եւ յարմարաւէտ անկիւն մը՝ իր քննութիւնները պատրաստելու համար: Պատկերասփիւռը, հիւրասենեակի խօսակցութիւնները, բջիջայինը եւ բարձր երաժշտութիւնը բաւարար պատճառներ են ցրուելու:

Սերտողութիւնները թող ըլլան քանի մը կարճատեւ դադարով: Մի՛ ստիպէք, որ ան քանի մը ժամ սենեակը բանտարկուի եւ ժամերու վրայ աշխատի:

Հսկեցեք ձեր գալկին քունի ժամերը. ան առնուազն 8 ժամ պետք է քնանայ նոյնիսկ քննութեան շրջանին: Բաւարար քունն է, որ պիտի օգնէ անոր կեդրոնացումին եւ յիշողութեան:

Ուշադրութիւն դարձուցեք ձեր գալկին սնունդին. նախապատուութիւնը տուէք յիշողութեան նպաստող ուտելիքներուն, ինչպէս՝ հաւկիթը, ձուկը, ընկուզեղէնը, լոլիկը, պտուղները եւ սեւ տուրմը: Չանց առէք զովացուցիչները եւ թէյը, զանոնք փոխարինեցեք ՍԷ. կենսասնիթով հարուստ թարմ պտուղի հիւթերով: Վերջապէս, քաղցրեղէնները փոխարինեցեք չոր միրգերով՝ ծիրան, սալոր, չամիչ եւ այլն...

Եթէ ձեր գաւակը դասի հետ կապուած բացեր ունի, վերջին օրերուն մի՛ սպասէք մասնագետի մը օգնութեան դիմելու համար: Արդէն իսկ պետք է դիմէք յարմար անձի մը միջամտութեան, որպէսզի դպրոցը կատարուող վերաքաղի աշխատանքներուն զուգահեռ, ան ջանայ ծածկել ձեր գալկին կրթական բացերը:

